

מסורת הש"ס

6) וצמים ד: 1. 7) מ. 8) וימלא סב. ע"ש. 9) לעיל מו: צילע סא. 10) לקמן ע"ג. 11) [שמות י"ג]. 12) [לקמן ע"ג]. 13) [שם]. 14) ע"ש לע"ב. 15) רש"י מ"ג.

תורה אור השלם
1. וקפך קדו על ראש העולה ונרצה לו לכפר עליו: ויקרא א ד

הגהות הב"ח
6) תוס' ד"ה כי לית וכו' ששטמן בהרין קדוה פמיסת היכל: 7) ר"ה על וכו' וקסה לרי"י דאמר כתיב:

מוסף רש"י
האופה מיו"ט לחול לאחר ששטן אפה, דהא ודאי לחול הוא (ב"ב) כ"א. לאחר שאלו זבנג סעודה, דפשיטא לן דגמל חזיא ליה מדי האירעה על אורחא שהוא חול (ע"ר) 100. לוקח. משום לא מעשה כל מלאכה (100). הואיל ואי מקלעי ליה אורחים. יצוה לזמין לפת זה היום (100).

מוסף תוספות
א. מעשה גדול. תוס' שאלן. ב. עין תוס' שאלן שמהו כן. ג. מה טומאת בשר לא עשה בה מקצת טומאה ככל בטומאת אורח. ד. שם נגמל. תנא הערל עקבא מדברי רבי. כטמא וגו'. ה. [ועל דין] לא שייך למימר דקאי. תוס' שאלן. ו. דלא בעי אפילו קרבן ליצור שדחה טומאה הני מילי להקרבנה אבל למיכלה בטומאה לא דתנן כביד לזמין (לקמן ע:).

רבינו הגנאל
וכי פליגי רבה ורב חסדא בהא פליגי, וכפר עליו ואמרין עליו ולא על חברו, רבה דייק עליו ולא על חברו וכו' סבר (ריקף) בעינן חברו דפסול דומיא דרייה מה הוא בר כפרה אף חברו דבר כפרה, אבל ערל דלאו בר כפרה הוא אם זרק עליו לא פסול. ורב חסדא אמר האי נמי בר כפרה הוא הואיל דאי בעי מיתקן נפשיה ומכפר השתא נמי בר כפרה קרינא ביה. ומי אית ליה לרב חסדא הואיל דהא איתמר בהאופה מיום טוב לחול רב חסדא אמר לוקח רבה אמר אינו לוקח הואיל דאי מקלעי ליה אורחין חזי ליה וכו', הנה רבה הוא אדתי ליה הואיל אבל רב חסדא לית ליה הואיל

תמיד נשחט פרק חמישי פסחים

סב.

עין משפט
נר מצוה

בר א מיי פטי' מהל' פטוי' ונודשין הלכה מ: כה ב מיי פ"ד מהל' ק"פ הלכה 3: כו א מיי פ"ב מהל' צילת מקדש הי"ב:

רבינו הגנאל (המשך)
כ"י. פי' מחוסר מעשה מילה. ופריקין כי לית ליה לרב חסדא הואיל להקל אבל לחומר אית ליה. ומתמהו מאי שנא האי תנא דאי איכא מקצת מבני חבורה שטמא ומקצתן טהורין דפשיטא ליה דלא פסלי השטמאין לטהורין אלא אוכלין השטמאין ולא חיישין לטומאה ואי איכא מקצת מבני חבורה ערלים ומקצתן מולין דמספקא ליה. ואמר ליה רבינא בטומאת בשר היא היכי דמי כנון שטמא מקצת אברין של זבח שהטמאין נשרפין והטהורין נאכלין ולא פסלי השטמאין לטהורין. ופלי מצייה לאוקמה בטומאת בשר והא תאני סיפא דתנן דבר שאינו נוהג בכל הובחים היינו עולה מדבר שאינו נוהג בכל הובחים שטמא, ואי בטומאת בשר אמאי אינה נוהגת בכל הובחים מי משכחת בשר זבח טמא שהותר, אלא בטומאת בשר ומאי אינה נוהגת בכל הובחים ערל וטמא משלחין קרבנותיהן וקריבין, דלא גרידי מבכרי ותנן בשקלים כברי ששלח עולתו ממדינת חום ושילח עהון בסנין קרבין משלו כ"י, ותנן נמי בגטין השולח טחטו ממדינת חום מקריבין אותה בחוקת שהוא קיים כ"י. ותנינן בירוח כהנים ואם האכל מבושר זבח שלמים וגו', יכול השוחט לערלים ולטמאים היא בלא ידעה, ח"ל מקריב אותה בלא ידעה ואין השוחט לערלי ולטמאין בלא ידעה, מכאן שהערל והטמא משלחין קרבנותיהן דכהנים אכלו להו וראוין הן. (ואפי' [אבל] בפסח לא ערל ולא טמא אין משלחין פסחיהן דהא איש לפי אכלו תכוסו כתיב והני לאו בני אכילה וניהו. ואמר רבינא שום טומאה פריך ולערלם ירשא בטומאת בשר סיפא בטומאת גברי. איבעית אימא ירשא וסיפא בטומאת בשר ומאי אינה נוהגת בכל הובחים, דאילו כל הובחים בין נטמא חלב וברש קיים ובין נטמא בשר וחלב קיים, וירק את הדם כרבינא למימר קמן, ואילו פסח נטמא חלב כ"י ודברים פשיטין הן. והאי דפריך ואל תוכיח טומאה שהותרה מכללה, בפסח שבא בטומאה פריך. ותנן פסח הבא בטומאה נאכל בטומאה שלא בא בתחלתו אלא לאכילה.

האי מחוסר מעשה בו'. הקשה ריב"ז דפ' אלו עוברין (דף מו:) מסיק כתיבה צ"ט מי שרי משמע אי הוה שרי אמרינן הואיל אע"ג דמחוסר מעשה ומירך ר"י דהאי מעשה דמילה חשיב טפי א: **כי לית זיה לקולא וכו'.** נראה דרב חסדא לא פסל אלא מדרבנן דמדלאורי' לא שייך לחלק בין לחומר לא לחומר' לא אמרינן הואיל כלל אפי' לחומר' וכן מוכח בר"פ שני שעירים (וימא ד"ג:). דקאמר רבינא השתא דאמר ר"ח מחוסר הגרלה כמחוסר מעשה דמי פי' אס שחט שעיר יום הכפורים צמון היה פטור משום דמחוסר הגרלה אי לאו משום דחיו לשעיר חילון שלמים 6) ששחטן קודם פתיחת ההיכל פטור מחוסר פתיחה כמחוסר מעשה דמי אלמא לית ליה הואיל אפילו לחומר' ואין להקשות אי מדרבנן היאך יתחייב פסח אחר הא קמייתיה חולין לעורה לא היא כיון דלא יזרוק הדם אינו יוצא ומוטר לנאת באחר וכן מוכח כביד לזמין דלא רב לא זרק את הדם חייב לעשות פסח אחר כ"י 7) (תימה דהשתא לרב אפי' דמחשבת ערלים המנויין לכ"ע פסל אף בזריקה וצ"ע) אמרינן ליה איכא מאן דמכשר וסברא משמע איכא דהשתא כשאינה מנויין לא פסלה כ"ש צמנויין 8:

מאי שנא טומאה דפשיטא זיה ומאי שנא ער"ה דמספקא זיה. תימה לרשב"א דלמא טומאה פשיטא ליה משום דלפינן טומאת גברי מטומאת בשר וזיה מנינא דמשמע ליה דאי פשיטא לן צטומאת גברי דלא עשה זה מקצת טומאה ככל טומאה הוא הדין צערלה משום דמחד קרא דלפי אכלו נפקי ותו לא הוה שייך למיילך מומן מכל מקום מאי קאמר דנין דבר שלא הותר מכללו כ"י. הא ע"כ איכא למיילך טפי טומאת גברי מטומאת גברי מנינא ליה בכל ז' מדניילך טומאת גברי מומן דלא דמי ליה כלל וכיון דפשיטא לן צטומאה דגברי פשיטא לן נמי צערלה כיון שיש להשוותם והיכי קצני למיילך ערלה מומן ואומר ר"י דטומאת גברי נמי איכא למימר דניילך טפי מומן מדניילך מטומאת בשר משום דלזמין פסול מחשבה נפסול מחשבה ולזמין פסול טומאת בשר דלא הוי פסול מחשבה: **ער"ה משלח קרבנות וטמא משרח בו'.** כרזי עקיבא אמיא דמרזבי ערל כי טמא צמנוינה (דף ד:). דאי לאו הכי ליימי איהו גופיה קרבנותיו וקסה לרי"י 9) צריש צמנוינה 10) שם פטור מן השלח ונראה שגאמר וצ"ח שמה אפיהם שמה כל שישנו צריאה ישנו צריאה וכל שאינו כ"י משמע דטמא אינו משלח שום קרבן דצהוהו קרא גופיה כתיבי שאר קרבנות עולותיהם וצמחים וגו' ואומר ר"י דמכל מקום דווקא צמנוינה צריאה קפיד קרא ואע"ג דכל הקרבנות כתיבי צקלא קאי אכוליה דהא מעשרות ותרומה כתיבי נמי הם 11) ועוד קשה לרי"י טמא איך משלח קרבנות והא צעי סמיכה ואפילו למאן דאמר צריאה צמקת לא שמה צריאה ליכא למימר אפסך דמעילי ידיה וסמיך דהא צפרק כל הפסולים 12) אמרינן כל הסומך ראשו ורובו מכניס מאי טעמא כל כמו צעינן ומירך ר"י דהכא מירי צעופות וכן משני בכל הגט 13) גיטין דף כח: אי נמי צבכור ומעשר דלא צעי סמיכה דמתן פרק שתי מדות 14) וצקרבן נשים 15) ליכא לאוקמי משום ערל: 16) [וע"ש מוס' צמנוינה קד: ד"ה דלמאן: צמנוינה]

בהאי קרא קמיופלאי יוגרצה לו לכפר עליו 6) עליו ולא על חברו רבה סבר חבירו דומיא דידיה מה הוא דבר כפרה אף חבירו דבר כפרה לאפוקי האי ערל דלאו בר כפרה הוא ורב חסדא סבר האי ערל נמי כיון דבר חיובא הוא בר כפרה הוא [הואיל] דאי בעי מתקן נפשיה 7) ומי אית ליה לרב חסדא הואיל והא איתמר 8) האופה מיו"ט לחול רב חסדא אמר לוקח רבה אמר אינו לוקח רבה אמר אינו לוקח אמרינן הואיל ואי מקלעי ליה אורחים חזי ליה השתא נמי חזי ליה ולא לקי רב חסדא אמר לוקח לא אמרינן הואיל בשלמא דרבה אדרבה לא קשיא הכא מחוסר מעשה התם דלא מחוסר מעשה אלא דרב חסדא אדרב חסדא קשיא אמרי כי לית ליה לרב חסדא הואיל לקולא לחומר' אית ליה אמר ליה מר זוטרא בריה דרב מרי לרבינא קתני הואיל וערלה פוסלת וטומאה פוסלת מה טומאה לא עשה בה מקצת טומאה ככל טומאה אף ערלה לא עשה מקצת ערלה ככל ערלה האי טומאה היכי דמי אילימא בטומאת גברי ומאי לא עשה בה מקצת טומאה ככל טומאה דאי איכא ארבעה וחמשה גברי טמאין וארבעה וחמשה גברי טהורין לא פסלי להו טמאין לטהורין גבי ערלה נמי הא לא פסלי דתנן למוזין ולערלים כשר מאי שנא טומאה דפשיטא ליה ומאי שנא ערלה דמספקא ליה אלא בטומאת בשר ומאי לא עשה בה מקצת טומאה ככל טומאה דאילו איטמי חד מאברים האי דאיטמי שרפינן ליה ואיך אכלינן ליה במאי אוקימתא בטומאת בשר אימא סיפא דנין דבר שאינו נוהג בכל הובחים מדבר שאינו נוהג בכל הובחים ואל יוכיח זמן שנוהג בכל הובחים ומאי טומאה אי נימא טומאת בשר אמאי אינו נוהג בכל הובחים אלא פשיטא בטומאת גברי ומאי אינו נוהג בכל הובחים דאילו בכל הובחים ערל וטמא משלחין קרבנותיהן ואילו בפסח ערל וטמא אין משלחין פסחיהן רישא בטומאת בשר וסיפא בטומאת גברי א"ל אין שם טומאה קא פריך ואיבעית אימא סיפא נמי בטומאת בשר ומאי אינו נוהג בכל הובחים דאילו 7) בכל הובחים בין שנטמא חלב ובשר קיים בין שנטמא בשר וחלב קיים אינו זורק את הדם בפסח נטמא אוקימתא בטומאת בשר אימא סיפא דנין דבר שלא הותר מכללו מדבר שלא הותר מכללו ואי תוכיח טומאה שהיה הותרה מכללה במאי אילימא בטומאת

בהאי קרא פליגי. וסיתכפרו זו ערלים וסיתכפרו זו ערלים דקאמר שאין מנויין עליו קאמר ומשום מחשבת שלא למנויין קאמר אבל צמנויין עליו ושחטו לעולים שהן נמי מנויין לזרוק דמו למנויין ערלים שבהם לזבס דהואיל כולה זריקה לערלים מנויין דכולי עלמא פסול וצערלים שאינן מנויין ומשום מחשבת שלא למנויין פליגי ובהאי קרא דשלא למנויין בזריקה מהכא נפיק צבל הקרבנות לכפר עליו ויינו זריקה עליו ולא על הזורק לשם חזירו: **רבה סבר חזירו.** דפסול משום שינוי צעלים דומיא דריקה צעינן מה הוא דבר כפרה כ"י: **מתקן נפשיה.** מל את עצמו: **הואיל ואי מיקלעי ליה אורחים חזי ליה לא לקי.** ואע"ג דהיה השתא לא סעד ליה ולא לרב לרבי: **אלא דרב חסדא קשיא.** השתא היכא דלא מחוסר מעשה כגון זימון אורחים דלאו מעשה הוא לית ליה הואיל הכא גבי ערל דמחוסר מעשה אית ליה הואיל: **לקולא.** לפוטרו ממלקות: **לחומר'.** לפסול בפסחים: **צטומאס גברי.** שגמנו עליו טמאים וטהורים וכדפרישית לעיל 8): **לא פסלי לן ערלין.** לפסח על הטהורין: **ערל וטמא משלחין קרבנותיהן.** צעורה חוץ מפסח דבעינן ראי לאוכלו שאכילת צעליו מעכבת זו דכתיב 9) לפי אכלו תכוסו: ואיבעית אימא. לעולם שצטומאס בשר ומאי אינו נוהג בכל הצמחים אינו מנהגא צערה צמחים שזה למנהגא צערה דאילו צערה צמחים ל"י הושע דאמר כביד לזמין (לקמן דף עו.) אס איך צער איך דס אס צער קיים לאכילת אדם או חלב קיים לאכילת מזבח וזרק את הדם ואילו פסח לא מנהיג אכילת מזבח לזרוק דם עליה אלא אס נשמיר כזית צער דמתן כביד לזמין 10): **דין דבר שלא הותר מכללו.** ערלה דמקום צערה דהיינו צערה לא הותרה: **מדבר שלא הותר מכללו.** זמן 11) היכא איפשראי. טומאת צער לאכילה אפילו קרבן ליצור שדחה טומאה הני מילי להקרבנה אבל למיכלה בטומאה לא דתנן כביד לזמין (לקמן ע:).

חלב ובשר קיים בין שנטמא בשר וחלב קיים זורק את הדם ואילו בפסח נטמא חלב ובשר קיים זורק את הדם נטמא בשר וחלב קיים אינו זורק את הדם במאי אוקימתא בטומאת בשר אימא סיפא דנין דבר שלא הותר מכללו מדבר שלא הותר מכללו ואי תוכיח טומאה שהיה הותרה מכללה במאי אילימא בטומאת קרבנות עולותיהם וצמחים וגו' ואומר ר"י דמכל מקום דווקא צמנוינה צריאה קפיד קרא ואע"ג דכל הקרבנות כתיבי צקלא קאי אכוליה דהא מעשרות ותרומה כתיבי נמי הם 11) ועוד קשה לרי"י טמא איך משלח קרבנות והא צעי סמיכה ואפילו למאן דאמר צריאה צמקת לא שמה צריאה ליכא למימר אפסך דמעילי ידיה וסמיך דהא צפרק כל הפסולים 12) אמרינן כל הסומך ראשו ורובו מכניס מאי טעמא כל כמו צעינן ומירך ר"י דהכא מירי צעופות וכן משני בכל הגט 13) גיטין דף כח: אי נמי צבכור ומעשר דלא צעי סמיכה דמתן פרק שתי מדות 14) וצקרבן נשים 15) ליכא לאוקמי משום ערל: 16) [וע"ש מוס' צמנוינה קד: ד"ה דלמאן: צמנוינה]